

**TURİZM COĞRAFYASI PERSPEKTİFİNDEN PANAY ADASI**

## PANAY ISLAND FROM THE PERSPECTIVE OF TOURISM GEOGRAPHY

**Prof. Dr. Emin ATASOY**Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, eatasoy@uludag.edu.tr Bursa/Türkiye  
ORCID: 0000-0002-6073-6461**Dr. Öğretim Üyesi Evren ATIŞ**Kastamonu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, evrencografya@gmail.com, Kastamonu/Türkiye  
ORCID: 0000-0002-5686-3169**Cite As** Atasoy, E. & Atış, E. (2021). "Turizm Coğrafyası Perspektifinden Panay Adası", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:20; pp:77-96**ÖZET**

Filipinler'in altıncı en büyük ve dördüncü en kalabalık adası olan Panay, Visayas Adalar Grubu'ndaki en büyük yüzölçümüne sahip olanıdır. Panay Adası, 4 eyaleti, 3 kenti ve 91 ilçeyi kapsamaktadır. Panay Adası'nın kuzeyinde Sibuyan Denizi, doğusunda Visayan Denizi ve güneyinde de Sulu Denizi yer almaktadır. Adanın kuzeydoğusunda yer alan Hinto-Olo Boğazı Panay'ı Masbate Adası'ndan ayırır. Adanın güneydoğusunda yer alan İloilo Boğazı Panay'ı Guimaras Adası'ndan ayırır. Panay, dağlık, orta gelişmiş ve seyrek nüfuslu bir Filipin Adası olarak tanımlanabilir. Bu çalışmada Panay Adası'nın coğrafi konumu, doğal ve beşeri özellikleri açıklandığı gibi turizm çekicilikleri ve doğa koruma alanları da kısaca ele alınmıştır. Adanın başlıca kentleri, şelaleleri, mağaraları, akarsuları, kıyı adaları, inanç merkezleri ve tarihsel-kültürel çekicilikleri irdelenerek adanın turizm potansiyeli resmedilmeye çalışılmıştır. Çalışmada hem adanın başlıca konaklama tesisleri ve plajları hem de adanın yakın çevresinde yer alan turizm merkezleri irdelenmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Panay Adası, Filipinler Cumhuriyeti, Turizm, Visayas Adaları**ABSTRACT**

Panay, which is the sixth largest and fourth most populous island in the Philippines, is the one with the largest surface area within the Visayas Islands Group. The Panay Island is composed of 4 states, 3 cities and 91 districts. There is the Sibuyan Sea in the north, the Visayan sea in the east and the Sulu Sea in the south of the Panay Island. The Hinto-Olo strait, located in the northeast of the island, separates Panay from the Masbate Island. The Iloilo strait, located in the southeast of the island, separates Panay from the Guimaras Island. It is possible to describe Panay as a mountainous, middle-developed and sparsely populated Philippine island. In the present study, the geographical location, natural and human characteristics of the Panay Island have been explicated; also the touristic attractions and natural conservation areas have been briefly discussed. We have tried to identify the tourism potential of the island by examining the major cities, waterfalls, caves, rivers, coastal islands, faith centers and historical-cultural attractions. In this study, both the main accommodation facilities and beaches of the island and the tourism centers in the immediate vicinity of the island have been examined.

**Keywords:** Panay Island, Philippines, Tourism, Visayas Islands**1. GİRİŞ**

Filipinler Cumhuriyeti Türkiye'de pek tartışılmayan ve bilimsel eserlere pek konu olmayan bir Uzakdoğu ülkesidir. Bu nedenle bölgesel coğrafya odaklı bu araştırmanın öncelikli amacı bu adalar ülkesinin turizm kaynaklarını ve Panay Adası'nı Türkiye'deki okuyuculara tanıtmaktır. Filipinler Cumhuriyeti'nin kendine has olan başlıca özellikleri şöyle özetlenebilir:<sup>1</sup>

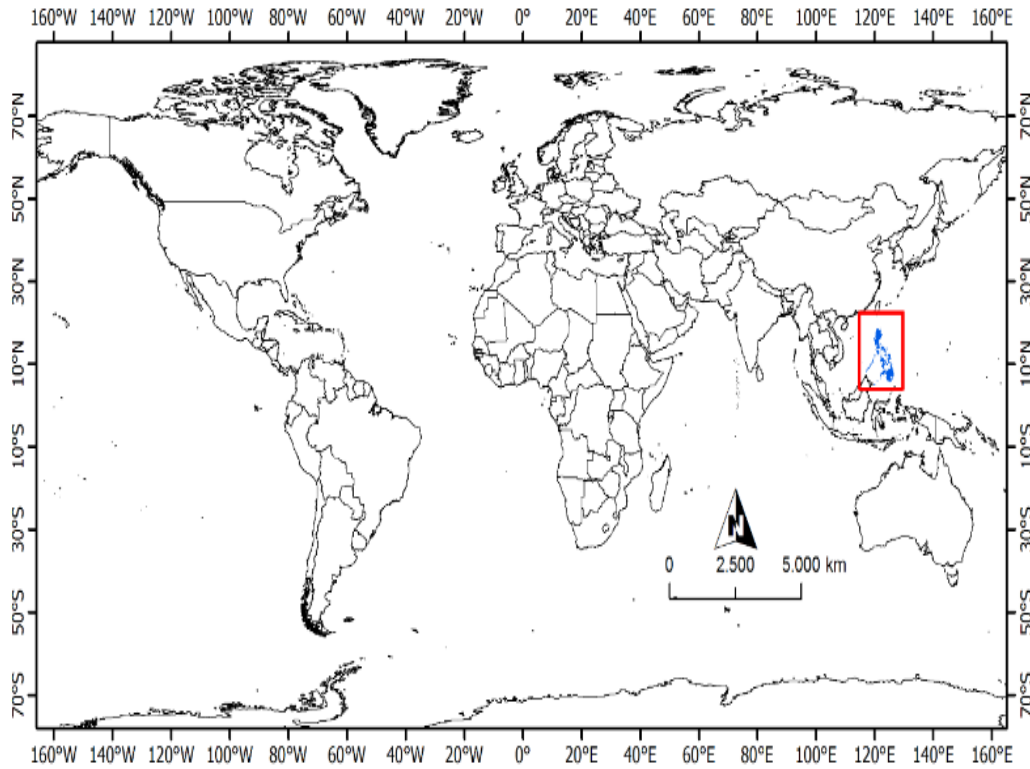
- ✓ Asya Kıtası'nın en büyük Hristiyan ülkesi olması ve bu kıtanın en kalabalık Katolik nüfuslu devleti olması.

<sup>1</sup> Filipinler Cumhuriyetinin coğrafi, kültürel, ekonomik ve siyasi özellikleriyle ilgili bakınız:

- Bayar, S., *Filipinler Ülke Raporu*, T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Merkezi, Ankara, 2011.
- Lakost, I., *Geopolitiçeski Reçnik na Sveta*, Izdatelska Kašta Trud, Sofiya, 2005.
- Lavrov, S. B. & Kaledin, N. V., *Ekonomiçeskaya, Sotsialnaya i Politiçeskaya Geografiya Mira. Region i Strani*, İzdatelstvo Gardariki, Moskova, 2003.
- Timor, A. N., *Güneydoğu Asya. Özellikler*. Ülkeler, Çantay Kitabevi, İstanbul, 2002.
- Lopez, M. L., *A Handbook of Philippine Folklore*, Quezon City, The University of the Philippines Press, 2006.
- Lukanov, A., Bojinov, N., Dimitrov, S., *Stranite v Sveta 2005-2006*, İzdatelstvo Gloriya Palas, Sofya, 2005.
- Atasoy, E., "Muslim Communities in the Philippines from the Perspective of Political Geography and Etnogeography". *Journal of History Culture and Art Research*, Vol. 7, No. 2, June, 2018.
- Manuela W. S., "The Impact of Government Failure on Tourism in The Philippines", *Transport Policy*, Volume 43, October 2015, Pages 11-22
- Özey, R., *Asya Coğrafyası*. İstanbul: Aktif Yayınları, 2008.
- Özgüç, N., *Turizm Coğrafyası. Özellikler ve Bölgeler*. İstanbul: Çantay Kitabevi, 2011.
- Atalay, İ., *Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*. İzmir: META Basım, 2007.
- Düzyol, T., *Filipinler*, Ermağan, İsmail (Editör), "Dünya Siyasetinde Doğu Asya, Nobel Yayınları, 2016.

- ✓ Yüzlerce etnik ve dinsel azınlığı barındırması, ayrıca tarihi süreç içinde İspanya, ABD ve Japonya egemenliği altında bulunmuş olması.
- ✓ Ülke sınırları içinde 7.500'den fazla ada barındırıyor olması sebebiyle, Dünya'nın en çok adaya sahip ülkelerinden biri olması, ayrıca 2.500'den fazla isimli adaya sahip olması.
- ✓ Hem Muson ülkesi ve Uzakdoğu Cumhuriyeti, hem Güneydoğu Asya Ulusları Birliği (ASEAN) üyesi, hem de Pasifik ülkesi olması, ayrıca hiç kara komşusu olmayan adalar ülkesi olması.
- ✓ Tamamı deniz ve okyanuslarla çevrili olan Filipinler'in toplam kıyı uzunluğu 36.289 kilometre olup Dünya'nın en uzun kıyı şeridine sahip ilk 5. ülkeden biri olması.
- ✓ Topraklarında barındırdığı 90 milyondan fazla Katolik ve 6 milyondan fazla Müslüman ile aynı zamanda hem Hristiyan dünyasının hem de İslam coğrafyasının bir parçası olması.
- ✓ Nüfus sayısı anlamında Dünya'nın en büyük Müslüman ülkesi olan Endonezya, Asya Kıtası'nın en sanayileşmiş ülkesi olan Japonya ve Dünya'nın en kalabalık nüfuslu devleti olan Çin Halk Cumhuriyeti ile deniz komşuluğu olması.
- ✓ Avrasya levhasının doğu kenarında ve Pasifik levhasının batı kenarında yer alan Filipin adaları aynı zamanda "Ateş Çemberi" (Ring of Fire) olarak adlandırılan, Dünya'nın en tehlikeli ve en aktif tektonik kuşağı üzerinde yer aldığından ülkede sıkça deprem, tsunami, tropikal siklon ve yanardağı patlamaları gibi doğal afetlerin yaşanması.

Filipin Adaları Dünya'nın en büyük takımadalarını oluşturan Malay Takımadaları'nın bir parçasıdır ve kendi içerisinde 3 büyük adalar grubuna ayrılır. Filipinler Cumhuriyeti bayrağında yer alan üç yıldız aslında bu 3 adalar grubunu temsil etmektedir. Ülkenin kuzey bölgelerindeki adalar "Luzon Grubu Adaları", orta kesimdeki adalar "Visayas Grubu Adaları", ülkenin güney kesimlerindeki adalar da "Mindanao ve Sulu Takım Adaları" grubunda yer almaktadır.<sup>2</sup> Özetle, Endonezya ve Kanada ile birlikte Filipinler Cumhuriyeti Dünya da en fazla adaya sahip ülkelerden biridir. Bu çalışmada Visayas Grubu Adaları içinde yer alan Panay adasının coğrafi özellikleri ve turizm potansiyeli tartışılmıştır (Harita 1).



Harita 1: Filipinler Cumhuriyeti'nin Dünya Üzerindeki Coğrafi Konum Haritası

<sup>2</sup> Daha detaylı bilgi için bakınız:

- Lukanov, A., Bojinov, N., Dimitrov, S., *Stranite V Sveta 2005-2006*, İzdatelstvo Gloriya Palas, Sofya, 2005.
- Atalay, İbrahim, *Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*, Meta Basım Yayınları, İzmir, 2007.
- Atasoy, Emin, *Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa, 2010.
- Atasoy, Emin, *Kültür coğrafyası ve Etnocoğrafyanın Temelleri*, Değişim Yayınları, İstanbul, 2019.
- Bayar, Sevilay, *Filipinler Ülke Raporu*, T. C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Merkezi Yayını, Ankara, 2011.
- Özey, Ramazan, *Asya Coğrafyası*, Aktif Yayınları, İstanbul, 2008.
- Özgüç, Nazmiye, *Turizm Coğrafyası. Özellikler ve Bölgeler*. Çantay Kitabevi, İstanbul, 2011.

## 2. PANAY ADASININ COĞRAFİ KONUMU VE BAŞLICA COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

Filipin takımadalarının merkezinde yer alan Panay, Batı Visayas grubundaki adalardan en büyük yüzölçümüne sahip olanıdır. Panay, Filipinler'in dördüncü en kalabalık nüfuslu adasıdır ve toplam yüzölçümü 12011 km<sup>2</sup> olup, 4,7 milyon nüfusa sahiptir. Ada genelinde her km<sup>2</sup>'ye ortalama 391 kişi düştüğünden dolayı Filipinlerin diğer adalarına kıyasla çok yoğun nüfuslu bir ada olarak tanımlanamaz. Fakat adanın nüfus yoğunluğunun Türkiye ortalamasına göre en az 3 kat fazla olduğunu da belirtmekte fayda vardır. Adanın batı kesimleri daha yüksek ve daha engebeli olduğundan daha seyrek nüfusludur(Fotoğraf 1).<sup>3</sup>

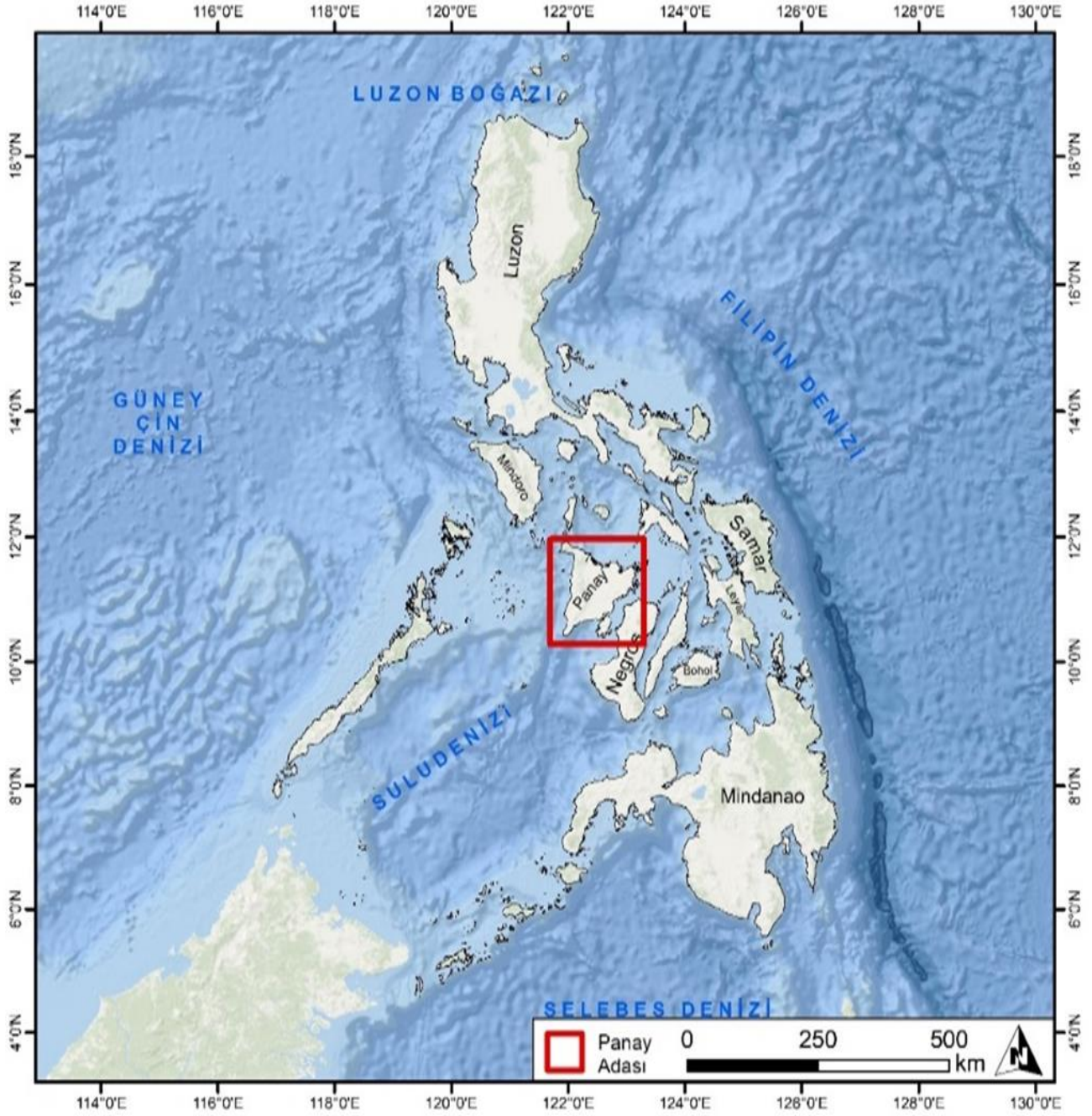


Fotoğraf 1. Panay Adası Sahillerinden Kuşbakışı Bir Görünüm (Fotoğraf Kaynak : guidetothephilippines.ph)

Matematik konum olarak Panay Adası 10° 22' – 11° 56' Kuzey enlemi ve 121° 50' – 123° 10' Doğu boylamı arasında yer alır. Panay Adası'nın kuzeyinde Sibuyan denizi, doğusunda Visayan Denizi ve güneyinde de Sulu Denizi yer almaktadır (Harita 2). Adanın kuzeydoğusunda yer alan Hinto-Olo Boğazı Panay'ı Masbate Adası'ndan ayırır. Adanın güneydoğusunda yer alan İloilo Boğazı ise Panay'ı Gimaras Adası'ndan ayırır. Oysa Panay ile Negros Adaları arasında Guimaras Boğazı yer alır. Dış görünümü büyük bir üçgene benzeyen ada birçok yarımada ve körfeze sahiptir. Panay Adası'nın kuzeybatısında Pandan, kuzeyinde Kapis, Tinagondagat, Banga, Pilar, Sapihan ve Batan, doğusunda Bancal, Canas, Borolac, Bagacay, Ajuy ve Concepcion, güneyinde de Panay Körfezleri yer alır. Adanın doğu ve kuzey kıyılarında çok sayıda lagün göl yer almaktadır.

<sup>3</sup> Daha detaylı bilgi için bakınız:

- Düzyol, T., *Filipinler*, Ermağan, İsmail (Editör), "Dünya Siyasetinde Doğu Asya, Nobel Yayınları, 2016.
- Georgiev, P., *Filipinite i Evraziyskata Dıga na Nestabilnost, Spisanie "Geopolitika", Broy 6, Sofya, 2005.*
- Atalay, İ., *Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*. İzmir: META Basım, 2007.
- Atasoy, E., *Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 2010.
- Atasoy, E., "Muslim Communities in the Philippines from the Perspective of Political Geography and Ethnogeography". *Journal of History Culture and Art Research*, Vol. 7, No. 2, June, 2018.
- Bayar, S., *Filipinler Ülke Raporu*, T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Merkezi, Ankara, 2011.
- Colleen, A. S., *Philippines in Pictures*, Manila, Library of Congress Cataloging, Cilt 1, 1967.



Harita 2: Panay Adası'nın Coğrafi Konumu

Dünyanın 24. en kalabalık nüfusa sahip adası olan Panay, 4 eyaleti, 3 kenti ve 91 barangay'ı kapsamaktadır. Filipinlerin en ünlü ve en popüler adası olan Boracay, Aklan eyalet sınırları içinde yer alır ve ünlü beyaz kumsallarıyla ülkenin en çok ziyaret edilen adalarının başında gelir. Panay Adası'nın kuzeybatısında yer alan Boracay, Filipinler Cumhuriyetinin adeta turizm simgesi olup Panay kıyılarının sadece 800 metre açıklarında yer alır (Tablo 1).<sup>4</sup>

<sup>4</sup> Filipin adalarının turizm potansiyeli ile ilgili bakınız:

- Shah K. Gupta V. Edited by Charlotte Boyd, "Tourism, the Poor and Other Stakeholders: Experience in Asia", Overseas Development Institute, Fair Trade in Tourism Project, University of North London, University of North London, UK, Printed by Russell Press Ltd, Nottingham, NG6 0BT, April, 2000.
- Thompson B. S. Clubbe C. P. Primavera J. H., *Locally Assessing The Economic*, 2014.
- Viability Of Blue Carbon: A Case Study From Panay Island, The Philippines", *Ecosystem Services*, Volume 8, June, Pages 128-140
- Manalo J. J. P., "Relevance Of Sustainable Tourism In The Philippines: Case Of Boracay Island And Puerto Princesa City", *International Journal of Information Research and Review*, Vol. 04, Issue, 01, 2017, pp.3558-3562, January.
- Manuela W. S., "The Impact of Government Failure on Tourism in The Philippines", *Transport Policy*, Volume 43, October 2015, Pages 11-22
- Krstev, V., "Geografiya na Turizma", İzdatelstvo "Nauka i İkonomika", İkonomiçeski Universitet, Varna, 2014.
- Colleen, A. S., "Philippines in Pictures", Manila, Library of Congress Cataloging, Cilt 1, 1967.

Tablo 1: Panay Adasının Başlıca Özellikleri

<b>Yer Aldığı Adalar Grubu:</b> Batı Visayas Grubu	<b>Toplam Nüfus:</b> 4,7 milyon
<b>Yer Aldığı Eyalet:</b> Aklan, Antike, Kapis ve Iloilo.	<b>Aritmetik Nüfus Yoğunluğu:</b> 391 kişi/km <sup>2</sup>
<b>Yüzölçümü:</b> 12011 km <sup>2</sup>	<b>En Büyük Kent:</b> Iloilo
<b>En Yüksek Nokta:</b> Madja-as zirvesi (2117 m.)	<b>En Uzun Akarsu:</b> Panay ırmağı (152 km).
<b>Matematik Konum:</b> 10° 22' – 11° 56' kuzey enlemi ve 121° 50' - 123° 10' doğu boylamı.	<b>En Büyük Göl:</b> Tinagao
<b>Doğa Koruma Alanları:</b>	<b>En Büyük Yerleşmeler:</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bulabog Putian Milli Parkı</li> <li>• Sibalom Tabiat Parkı</li> <li>• Kuzeybatı Panay Yarımadası Tabiat Parkı</li> <li>• Isla Mangrove Reserve</li> <li>• Managopaya Şelalesi Doğa Koruma Alanı</li> </ul>	Banate, Anilao, Roxas City, Calinog, Pototan, Cabatuan, Leon, San Miguel, Oton, Tigbaun, Sibalon, Santa Barbara, Maasin, Janiuay, Tapaz, Dao, Ivisan, Pontevedra, Pilar, Sapián, Balasan, Estancia, Concepcion, Sara, Barbaza, Kalibo, Miagao, Sibalon, San Jose, Aklan, Passi, Dumangas, Bugasong, Belison, Hamtic, San Joaquin, Tibiao, Sebaste, Banga, Batan, Balete, Makato, Tangalan, Libertad, Malay, Buruanga, Nabas ve Carles.

Filipinler Cumhuriyetinin 6. en büyük ve Dünya'nın 65. en büyük adası olan Panay Adası sınırları içinde dört eyaletin toprakları yer almaktadır (Tablo 3):

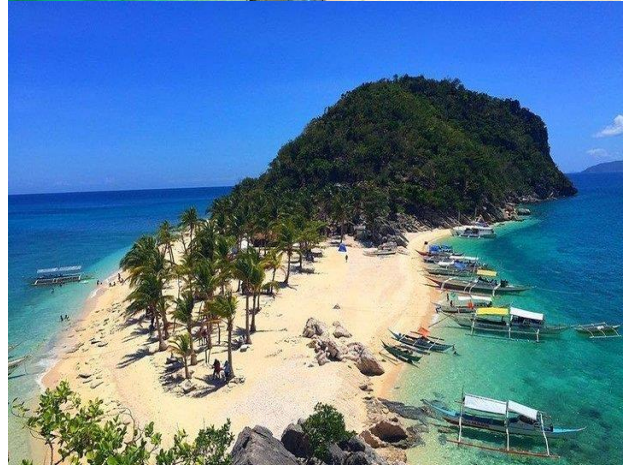
- ✓ Aklan Eyaleti – (Başkenti Kalibo) – Nüfusu 580 000'den fazla
- ✓ Antike eyaleti – (Başkenti San Hose) – Nüfusu 600 000'den fazla
- ✓ Kapis eyaleti – (Başkenti Roksas) – Nüfusu 750 000'den fazla
- ✓ Iloilo eyaleti – (Başkenti Iloilo) – Nüfusu 2,5 milyondan fazla

Panay Adası'nın yakınlarında çok sayıda küçük ada ve adacık yer almaktadır. Panay'ın kuzeydoğusunda Togubanhan, Binanan, Igon, Tago, Botlog, Agho, Malangabang, Sombero, Pan de Azucar, Magais, Sisgogon, Calagnaan, Manlot, Himamyulan, Banuluangan, Tabugon, Talunan-an, Nabunot, Nasiducang, Bayas, Balbagon, North Gigante, South Gigante, Quinuluban, Bagosipol, Sicogon, Danao, Bagabu, Salog, Buri, Lakawan, Naburot, Bocot, Magalumbi, Malaiya, Magusipol, Manipulon, Olotayan, Manlot, Nasidman, Calabazas ve Bayang adaları yer alır.

Panay'ın kuzeybatısında Filipinlerin en çok turist çeken ve en ünlü adası olan Boracay yer alır. Tablas, Sibay, Caluya, Sibolo, Calabasa, Semirara ve Carabao adaları da Panay'ın kuzeybatısında yer alan adalara örnektir. Malalison, Maniquin ve Batbatan adaları Panay Adası'nın batısında; Sibay, Sibato ve Caluya ise kuzeybatısında yer alan küçük adacıklardır. Panay Adası'nın kuzey kıyılarında Pinamucan, Pandan, Tuad, Tabor, Malacha, Marokol, Tucut Reef, Mahabang, Natig, Mantalinga, Balaurte, Palm, Napti ve Quarantine gibi küçük adalar yer alır. Panay Adası'nın güneybatısında ise Agutaya ve Cuyo takımadaları bulunur (Fotoğraf 2).<sup>5</sup>

<sup>5</sup> Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>



Fotoğraf 2: Panay Adasından Farklı Doğal ve Beşeri Manzaralar (Kaynak:tripadvisor)

Dağlık ve seyrek nüfuslu adada kalabalık nüfuslu kentlerden ziyade küçük kasabalar yer almaktadır. Bu kasabalar arasında en büyük olanları şunlardır: Banate, Anilao, Calinog, Pototan, Cabatuan, Leon, San Miguel, Oton, Tigbaun, Sibalon, Santa Barbara, Maasin, Janiuay, Tapaz, Dao, Ivisan, Pontevedra, Pilar, Sapián, Balasan, Estancia, Concepcion, Sara, Barbaza, Kalibo, Miagao, Sibalon, San Jose, Aklan, Passi, Dumangas, Bugasong, Belison, Hamtic, San Joaquin, Tibiao, Sebaste, Banga, Batan, Balete, Makato, Tangalan, Libertad, Malay, Buruanga, Nabas ve Carles. Roxas City ve Iloilo ise adanın en büyük kentleridir.<sup>6</sup> Yarım milyondan fazla insan barındıran Iloilo adanın en büyük kültür, ticaret, turizm, ulaşım ve iktisadi merkezidir.

<sup>6</sup> Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

Panay Adasının batı bölgeleri daha yüksek ve dağlık, doğu bölgeleri ise daha çok ovalarla ve alçak tepelik sahalara kaplıdır. Central Panay Sıradağları Panay'ın belkemiğini oluşturmakta ve adanın en uzun dağ silsilesi olup ada topraklarını ikiye bölmektedir. Yaklaşık 2117 m. yüksekliğindeki Madja-as zirvesi, Panay Adasının en yüksek noktasıdır. Fakat adanın en ünlü dağı Nangtud (2049 m) volkanıdır. Baloy (1909 m.), Tiran (1310 m.), Napulac (1258 m.), Sansanan (1237 m.), Tigbayot (1200 m.), Tambara (1159 m), Upao (1075 m.), Usigan (1051 m.) ve Balabac (1024 m.) da adanın en yüksek zirveleri arasında yer alır.

Orta Filipinlerdeki tüm adalarda olduğu gibi Panay'da da Subekvatorial-Muson iklimi görülmektedir. Ada genelindeki yıllık ortalama sıcaklık değerleri alçak yörelerde 27-28°C, yüksek yörelerde ise 25-26°C'dir. Mayıs ayında en yüksek sıcaklıklara ulaşılmaktadır ve bazen günlük sıcaklık ortalamaları 30-32°C'ye kadar ulaşmaktadır. Ocak ayında en düşük sıcaklıklara ulaşırken, bazen günlük sıcaklık ortalamaları 15-17 °C'ye kadar düşmektedir.<sup>7</sup> Deniz turizmi için en uygun dönem ise Ocak-Mayıs dönemidir. Ağustos-Kasım döneminde bazen şiddetli tropikal siklonlar ve tayfunlar görüldüğünden dolayı bu dönem turizm için pek tavsiye edilmez. Ada geneline düşen yıllık ortalama yağış miktarı özel konuma bağlı olarak 2000-2600 mm. arasında değişmektedir. Adanın yüksek batı yamaçlarında yıllık yağış miktarı 3000 mm.yi aşmaktadır. Örneğin Panay Adası'nın kuzeybatısında yer alan Caticlan kentinde en çok aylık yağış miktarı yaz döneminde, en az aylık yağış miktarı ise kış-ilkbahar döneminde düşer. Caticlan kentinde en çok yağış Temmuz ayında (640 mm.) en az yağış ise Mart ayında (55 mm) düşmektedir (Tablo 2).

Tablo 2: Caticlan Kenti Sıcaklık ve Yağış Değerleri<sup>8</sup>

Ay	Ortalama Maksimum Aylık Sıcaklık	Ortalama Minimum Aylık Sıcaklık	Aylık Yağış
Ocak	30 ° C	23 ° C	155 mm
Şubat	30 ° C	23 ° C	80 mm
Mart	31 ° C	24 ° C	55 mm
Nisan	32 ° C	25 ° C	65 mm
Mayıs	33 ° C	26 ° C	255 mm
Haziran	32 ° C	25 ° C	325 mm
Temmuz	31 ° C	25 ° C	640 mm
Ağustos	31 ° C	25 ° C	515 mm
Eylül	31 ° C	25 ° C	440 mm
Ekim	31 ° C	25 ° C	425 mm
Kasım	30 ° C	24 ° C	370 mm
Aralık	30 ° C	24 ° C	245 mm

Panay Adası'nda kısa boylu ve nehir ulaşımına müsait olmayan çok sayıda akarsu vardır. Panay ırmağı 152 kilometre uzunluğu ile Panay Adası'nın en uzun akarsuyudur. Özetle, Filipinler Cumhuriyeti sınırları içinde Panay adında hem bir eyalet hem bir şehir hem bir ada hem bir körfez hem de bir akarsu yer almaktadır. Aklan, Panay, Sibalom, Canganaran, Helor ve Iloilo adanın en uzun ırmakları oluşturur. Ayrıca, Nabay, Napaan, Jalo, Mambusao, Maayon, Alnagan, Baog, Bitadton, Lajab, Hilopok, Zibala, Asisig, Badbaran, Marayo, Bongo, Ipayo, Bacong, Naurina, Paliwan, Bugang, Paningayan, Bulandao, Nabaoy, Tagaroroc, Languyon, Toledo, Ibajay, Aklan, Tangalan, Kanganaran, Balabango, Carit-an, Tibiao, Makato ve Dumga akarsuları Panay Adası'nın kuzey kesimlerinde yer alan önemli ırmaklara örnektir. Caganaran, İpayo, Sibalom, Lawigan, Cataan, Tioias, San Rafael, Oyungan, Bacauan, Tumagbok, Guimbal, Siuaragan, Dapuyan, Bakhawan, Aganan, Tigum, Jalaur, Teodoro ve Suague akarsuları ise Panay Adası'nın güney kesimlerinde yer alan önemli ırmaklara örnektir.<sup>9</sup> Panay Adası sınırları içinde yer alan en büyük akarsu deltasını Panay ırmağı oluşturur. Bu akarsuların büyük bir bölümünde tatlı su balıkçılığı, tarımsal sulama ve rekrasyon faaliyetleri yapılırken, hiçbir akarsuda nehir ulaşımı yapılmaz. Panay göl bakımından zengin bir ada değildir. Özellikle adanın bazı kıyı kesimlerinde irili ufaklı bazı lagün gölleri dikkat çekmektedir. Danao, Bito ve Tinagong adanın en büyük gölleridir.

Panay Adası'nda güçlü sanayi şirketleri olmadığı gibi büyük endüstri çeşitliliği de yoktur. Az sayıda gıda, kâğıt, tekstil, şeker ve orman ürünleri fabrikaları faaliyet göstermektedir. Bitkisel üretim, hayvancılık ve balıkçılık adanın neredeyse her bölgesinde yaygındır. Hindistan cevizi, mısır, pirinç ve muz Panay Adası'nda en yaygın yetiştirilen tarımsal ürünlerdir. Adadaki ekili-dikili arazilerin yarısından fazlasında çeltik tarımı yapılır.

<sup>7</sup> <https://www.worldmeteo.info/en/asia/philippines/>

<sup>8</sup> <https://www.worldmeteo.info/en/asia/philippines/>

<sup>9</sup> Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

### 3. PANAY ADASININ TURİZM ÇEKİCİLİKLERİ VE TURİZM POTANSİYELİ

Panay Adası şimdilik Borocay kadar ünlü, Luzon kadar büyük, Koron kadar popüler ve Palawan kadar güzel ve etkileyici değildir. Yurt dışından gelen ziyaretçilerin Filipinler ile ilgili yaptıkları tercih sıralamasında Panay genelde ilk beş ada arasında yer almaz da turizm çeşitliğinin çok olması, uygun fiyatlı otel ve turistik tesis sayısının fazla olması, yapılacak rekreasyon faaliyetlerinin ve ziyaret edilecek turizm merkezlerinin sayıca fazla olması son yıllarda bu adaya gelen turist sayısında önemli artışlara neden olmuştur. Yakın gelecek te Panay Adası'nın sahip olduğu turistik değerler bilindikçe Filipinler'in en meşhur adalarından birisi olması muhtemeldir.

Gizemli mağaralar, yüksek şelaleler, temiz plajlar, yüksek dağlar, şifalı kaplıcalar, biyolojik çeşitliliği yüksek milli parklar, saklı koylar, soğuk su kaynakları, yoğun mangrov ormanları, botanik parklar, tarihi inanç merkezleri, zengin bitki ve hayvan türleri ve yüzlerce balık çeşitliliğine sahip olan mercan kayalıkları Panay Adası'nın başlıca turizm çekicilikleridir. Mindoro Adası ile ünlü Boracay adasına yakın olması, ayrıca Negros, Bantayan, Guimares, Cebu, Tablas, Sibuyan ve Romblon Adaları ile feribot bağlantılarına sahip olması, Panay için hem turizm, hem de ulaşım bakımından büyük bir avantaj sağlamaktadır.

Filipinler, ve Panay Adası sahip olduğu doğal çekiciliğin yanı sıra etnocoğrafya açısından da sahip olduğu farklı kültürel zenginlikleri bakımından turistik çekiciliklere sahiptir. Panay Adası'nda yılın belirli günlerinde düzenlenen festivaller gerek Filipinler'in çeşitli bölgeleri gerekse de ülke dışından bir çok turistin ilgisini çekmektedir (Fotoğraf 3).



Fotoğraf 3: Panay Adasında Organize Edilen Bir Festivalden Renkli Görüntüler (Kaynak: thousandwonders)

Panay Adası'nı ziyaret eden turistlere mutlaka Pangihan Mağarasını, Hurum-Hurum (Basang) mineral su kaynaklarını, adanın güneydoğusunda yer alan Nadsadjan Şelalesi ile adanın kuzeybatısında yer alan Javili Şelalesini ziyaret etmeleri önerilir. Panay'ın kuzeydoğusundaki kıyılara sadece 2-3 kilometre uzaklıkta olan Borocay Adası, Kalibo kenti yakınlarındaki "Bahavan Hayvanat Bahçesi" ve Roxas ile Calibo kentleri arasında yer alan Rain Forest Botanical Garden'da mutlaka ziyaret edilmesi gereken yerlerin başında gelir. Yerli ve yabancı ziyaretçilere açık olan Bulabog Putian Milli Parkı, Sibalom Tabiat Parkı, Northwest



Kuzeybatı Panay Yarımadası Tabiat Parkı, İsla Mangrove Reserve ve Managopaya Şelalesi Doğa Koruma Alanı Panay Adası'nın en büyük ve turizm bakımından en önemli koruma alanlarıdır (Harita 3).<sup>10</sup>

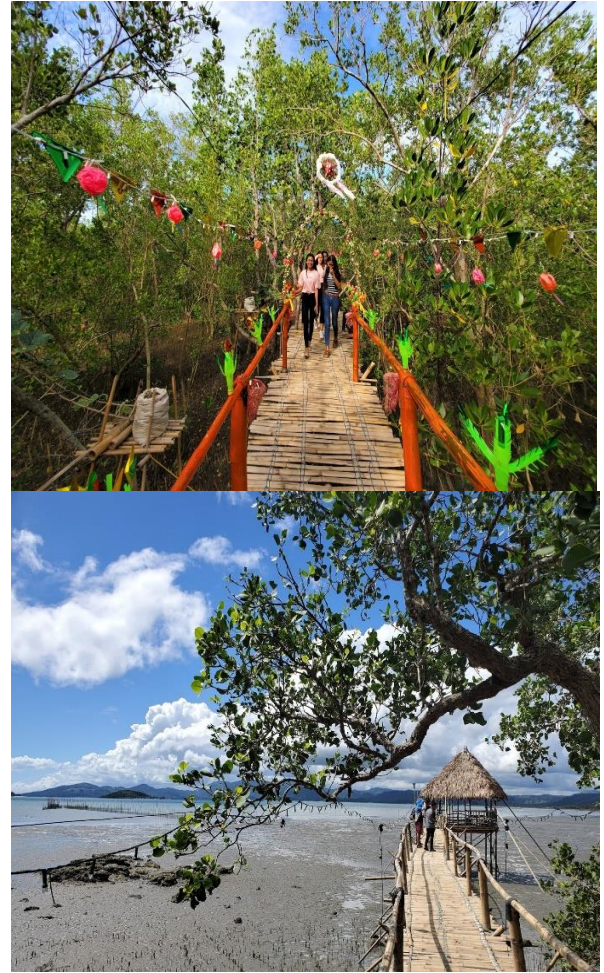
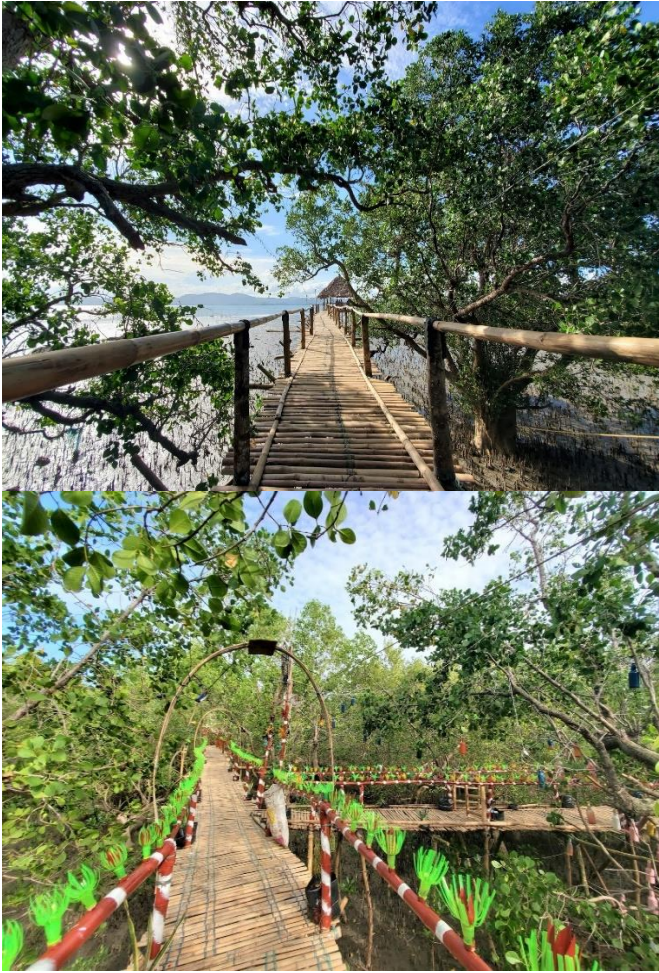


Harita 3: Panay Adası Turizm Haritası

Kalibo kenti yakınlarında yer alan Bakhawan Ecopark, Consepcon kenti yakınlarındaki Silagon Mangrove Eco-park ve Casay kenti yakınlarındaki Cresta de Gallo Municipal Park her yıl binlerce turist tarafından ziyaret edilen turizm merkezleridir. Adanın kuzeybatısında Nabas kenti yakınlarındaki Basang Cold Spring Resort, Hurom-Hurom Cold Spring Resort ve Fernvalley Cold Spring Resort yerli halkın ve ziyaretçilerin yüzme, serinleme ve piknik yapmak için en sık tercih ettikleri turizm merkezlerinin başında gelir. Panay Adası'nın güneydoğusunda Lawigan kentinin kuzeyinde yer alan Igbiga National Park ve Jalaur vadisinin hemen kuzeyinde yer alan Bulabog Putian National Park adanın en önemli doğa koruma alanlarının başında yer alır. Ayrıca, Banate kentinin kuzeyinde yer alan Managopaya ve Nagpana şelaleleri Panay Adası'nın en ilgi çekici doğal güzelliklerinin başında gelir(Fotoğraf 4).

<sup>10</sup> Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <http://philippine.ru/visayas.html>
- <http://www.filipinostaff.ru/>
- <https://tonkosti.ru>
- <https://www.skyscanner.ru/>
- <http://ru.knowledgr.com/>



Fotoğraf 4 Panay Adasının Önemli Turistik Mekanlarından Biri Olan Silagon Mangrove Eco-Park Alanı (Kaynak: mybeautifuliloilo).

Panay büyük bir alana sahip olduğundan dolayı ada da 5 havalimanı hizmet vermektedir. Panay Adası'nın batı kıyılarında ve San Jose kenti yakınlarında yer alan "Evelio Javier Airport", adanın kuzeybatı kesimlerinde ve Kalibo kenti yakınlarında yer alan "Kalibo International Airport", adanın kuzey kesimlerinde ve Roxas City yakınlarında yer alan "Roxas Airport", adanın kuzeybatısında Caticlan kenti yakınlarındaki "Arrivals Caticlan Airport", adanın güneydoğu kıyılarında ve Santa Barbara kasabası yakınlarında yer alan Iloilo "International Airport", Panay adasının en büyük havalimanlarıdır.

Kaliteli konaklama tesisi bakımından Panay komşusu Borocay kadar şanslı değildir. Panay adasında en fazla konaklama tesisi ve en yüksek otel yoğunluğu aşağıdaki yörelerde görülmektedir

- ✓ Iloilo City – Tigbauan - Miagao yöresinde,
- ✓ Caticlan – Malay – Buruanga yöresinde,
- ✓ Libertad - Pandan yöresinde,
- ✓ Kalibo - Tangalan – Ibajay yöresinde,
- ✓ Roxas City yöresinde,
- ✓ San Jose – Belison yöresinde,
- ✓ Pilar – Carles – Estancia yöresinde.

Panay sınırları içinde farklı ölçekte ve farklı kalitede 150'den fazla otel ve konaklama tesisi yer almaktadır. Adadaki konaklama tesislerinin % 90'dan fazlasının sahil kuşağında yer alması öncelikli olan deniz turizmi ile ilgilidir. Panay Adası'nda lüks beş yıldızlı otel sayısı yok denecek kadar azdır. Fakat kaliteli 3 ve 4 yıldızlı çok sayıda otel hizmet vermektedir. Aslında ada genelinde her bütçeye uygun konaklama tesisi kolaylıkla bulunabilir. Panay adasının en konforlu ve en popüler otelleri şunlardır: Bearland Paradise Resort, Injap Tower Hotel, Candice Lucy Hotel, Casa Tentay- Iloilo, Candice Lucy Hotel, MO2 Westtown Hotel Iloilo, Hotel Del Rio, La Parola Orchids Beach Resort, GQ Plaza – Kalibo, OYO 236 Hotel Edmundo,

Windy Willow's, Red Doorz Near Caticlan Airport, Zemkamps Chalet, Sea View Luxury Room, Adhara Eco Boutique Resort ve The Mansion.<sup>11</sup> Özetle, Panay Adası'nda 20-25 civarında yüksek kalitede ve konforlu konaklama tesisi yer almaktadır. Bu kadar büyük yüzölçümüne ve bu kadar uzun deniz kıyısına sahip olmasına rağmen adadaki kaliteli otel sayısının çok yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Panay adasında ücretli ve ücretsiz olmak üzere yüzlerce plaj vardır. Aşağıdaki satırlarda adanın farklı bölgelerinde yer alan en önemli plaj ve oteller sıralanmıştır (Fotoğraf 5).



Fotoğraf 5: Panay Adasının Farklı Bölgelerinden Turistik Görünümler (Kaynak:tripadvisor)

Panay Adası'nda en popüler ve en kaliteli konaklama tesisleri şunlardır: Den Pasar Nasog Villa, Urban Sands Iloilo Hotel, Bearland Paradise Resort, Courtyard by Marriott Iloilo, Days Inn Iloilo, The Mansion, The Muse, Grand Xing Imperial, Hotel Del Rio, Espacio Verde Resort, Kapis Mansions Hotel, Richmonde Hotel Iloilo, Laorenza Residences, Red Doorz Plus near Gaisano Mall Kalibo, Red Doorz@Lawaan Roxas City, Red Doorz Premium near Health Centrum Banica, Kapis Mansions Hotel, Vistapaloma Beach Resort, White Beach Front and Cottages, Phaidon Beach Resort, Le Palme Beach Resort, Navarro Hotel, Union Beach A-Frames, Discover Boracay Hotel, Hotel BNL ve Laorenza Residences (Tablo 3). Panay adasındaki lüks ve kaliteli konaklama tesislerinin büyük bir bölümü Iloilo, Libertad, Kalibo, Roxas City, Caticlan ve Pilar-Etancia yöresinde yoğunlaşmaktadır. Aşağıdaki satırlarda Panay adasının en çok yabancı turist ağırlayan en popüler turizm merkezleri alt başlıklar altında açıklanmıştır (Tablo 3).

<sup>11</sup> Bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotellplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

Tablo 3: Panay Adasının Başlıca Plajları, Otelleri ve Konaklama Tesisleri<sup>12</sup>

Courtyard by Marriott Iloilo	Union Beach A-Frames	Hotel Del Rio
Paon Beach Club	Solteo Beach Resort	Bang-o Beach
Shangrila Beach Resort	San Antonio Resort	Mambuguiao Beach
Solina Beach Nature Resort	Ortega's Beach Resort	Lambingan Beach
Mel-Mar Beach Resort	Marileert Inland Resort	Pili Beach
New Beach Head Resort	Wasak-Wasak Beach	Payton Beach
Bora Bucay Beach Resort	Jawili Beach Resort	RJ Beach Resort
Camanci Beach Resort	Jaen Beach Resort	Toledo Beach
Baybay Beach Tangalan	Sea Garden Resort	Seaside Beach
Bahari Beach Resort	CRCI Beach Resort	Kiera'si Palace
Sampraguita Gardens Resort	San Rogue Beach	Lorenzville Resort
Ob-ob Beach Resort	Tessie Beach Resort	Gibungan Beach
Jawili Blue Starfish Resort	Linda's Beach Resort	Ayagao Beach
Marbuena Island Resort	Marbuena Island Resort	Sinogbuhan
Don Felix Tupas Beach Resort	Talisayan Beach Resort	Siwaragan
Intrupahan Beach Resort	Tobog Beach Resort	Masayo Beach
Ember's Place Beach Resort	Marrios Beach Resort	ORR Beach Resort
Rosma Pebbled Cove Resort	Maitea Beach Resort	Calala Beach
Bugnayan Marine Sanctuary	Danilo's Beach Resort	Taringtin
Magnificent Private Exclusive Beachfront	Jamboo Beach Resort	Arriel's Point
La Palme Beach Resort	Hinugtan Beach Resort	Aroma Beach
Antique Viking Beach Resort	Phaidon Beach Resort	Ucoy Beach Resort
La Parola Orchids Beach Resort	Rosepoint Beach Resort	Pandan Beach Resort
Vista Veranda Balai Kalipay Beach	Curvada Bathing Beach	Nigumarville Resort
Bangiban Beach Front Resort	Angelo's Beach Resort	Unidos Beach Resort
Grades Place Beach Resort	Hofberd Beach Resort	Tibiao Beach
Hacienda Feliza Puntahagdan Beach Resort	Hidden Beach Resort	Barbaza Beach
Siraan Hot Spring and Health Resort	Kammea Beach Resort	RJ Resort
Dos Jihás Beach Resort	Horao-Hurao Beach	Beach View

### 3.1. Bulabog Putian Milli Parkı

Panay Adası'nın güneydoğusunda, Jalaur vadisinin doğusunda, Passi kentinin güneyinde ve Dingle kentinin kuzeyinde yer alan Bulabog Putian Milli Parkı (Bulabog Putian National Park) Iloilo eyalet sınırlarında yer alan en önemli doğa kuruma alanıdır. 14 Haziran 1961 tarihinde kurulmuş olan Milli Park 854 hektarlık yüzölçümüne sahiptir ve yaklaşık 40 kilometre genişliğindedir. Yoğun tropikal yağmur ormanlarıyla ve jeolojik kalıntılarıyla ünlenmiş olan park 1898'de Iloilo'da Filipin Devrimi'ni başlatan Lincud Cry'nin yeri olarak da bilinir. Iloilo eyaletinin başkenti olan Iloilo kenti parkın sadece 43 km. güneyinde yer almaktadır.<sup>13</sup>

Milli Parkın en ilgi çekici özelliği Bulabog Putian dağlarıdır. Bu dağların en yüksek zirvesi olan Putian doruğu 322 metrelik yüksekliği ile hem Milli Parkın hem de Iloilo eyaletinin en yüksek noktasını oluşturmaktadır. Park sınırları içinde 30'dan fazla mağara yer almaktadır. Bu mağaralardan en ünlü olanlar şunlardır: Maestranza, Guiso ve "Lapuz Lapuz". Maestranza mağarası, yaklaşık 20.000 yarasanın yaşam alanı iken, Guiso Mağarası 18 farklı yarasa türüne ev sahipliği yapmaktadır. İspanyol işgali döneminde Milli Parktaki mağaralar, Iloilo'daki devrimci ve özgürlükçü yerel kahramanlara ev sahipliği yapmıştır. Bu nedenle bu mağaralar botanik, zooloji, arkeoloji ve paleontoloji kadar ulusal tarih ve şanlı milli direniş açısından da büyük önem taşımaktadır. Mağaraların duvarlarında geçmişin savaş kahramanları tarafından yazılmış metinler, şiirler ve ünlü sözler yer almaktadır.

<sup>12</sup> Bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotellplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

<sup>13</sup> Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

Park sınırları içinde Moroboro su kaynağı, Bito Gölü, Darangkulan şelalesi ve Jalaur ırmağı üzerinde bulunan bir baraj gölü yer almaktadır. Bulabog Putian Milli Parkı çeşitli bitki ve hayvan türlerine ev sahipliği yapmaktadır. Filipin coucalları, iguanalar, maymunlar, kemirgenler, kaplumbağalar, güvercinler, sürüngenler ve yarasalar park içindeki en zengin çeşitliliğe sahip canlılardır. Bulabog Putian Milli Parkının hemen doğusunda yer alan Managopaya Şelalesi Tabiat Parkı Panay Adası'nın en güzel şelalelerinden biri olan Managopaya şelaleleri etrafında kurulmuştur. Managopaya şelalelerinin hemen doğusunda ise Nagpana şelalesi yer alır. Özetle, Bulabog Putian Milli Parkını ziyaret eden turistler birer doğa harikası olan bu iki şelaleyi mutlaka görmelidir.<sup>14</sup>

Bulabog Putian Milli Parkının içinde ve çevresinde yer alan başlıca rekreasyon yerleri, kültür ve eğlence merkezleri, konaklama tesisleri ve turizm alanları şunlardır: Ephrathah Farms, Jade Energetic Paradise and Adventure Resort, Tabano's Pension House, Damires Hills Tierra Verde Farm Resort, Janiuay Public Plaza, Astorga Barangay Hall, Tipolo Barrio Hall, Melrose Inland Resort, Villa Luz Resort, Oyo 236 Hotel Edmundo, West Visayas State University, Mahanain Inland Resorts, Ompo Xima Beach, RGL Inland Resort, Kalingawan Picnic Area, Batuan Peoples Park, Ginoong Tawo Eco-Historical Park, Gines Garden Resort, Papa Doms Resort, APM Management - Kabas-an Park, Lambunao Public Plaza, Cabas-an Cold Spring, Moroboro Swimming Pool ve Nagpana Şelalesi.

### 3.2. Sibalom Tabiat Parkı

28 Haziran 1990 yılında orman koruma alanı olarak kurulmuş olan Sibalom Parkı, 23 Nisan 2000 yılında Tabiat Parkı (Sibalom Natural Park) statüsünü almıştır. Panay Adası'nın güneydoğusunda yer alan ve 5511 hektarlık alana sahip olan park, Antique eyalet sınırları içinde yer almaktadır. Sibalom Tabiat Parkı içindeki balta girmemiş yağmur ormanları Panay Adası'nın son bakir yağmur ormanlarından biri olarak kabul edilir. San Jose ve Sibalom kentlerinin doğusunda, Miagao ve San Joaquin kentini kuzeyinde yer alan tabiat parkı, Sibalom ırmağının bazı akarsu kollarının kaynak yeridir.<sup>15</sup> Özetle, Tabiat Parkı Sibalom kenti ve Sibalom ırmağının adını taşımaktadır.

Dağlık ve engebeli araziler üzerinde yer alan park alanında yüksekliği 400 metreden fazla olan zirveler görülmemektedir. Palaypay, Congcong ve Poras dağları parkın en yüksek noktalarını oluşturmaktadır. Poras doruğu 395 metrelik yüksekliği ile Tabiat Parkının en yüksek noktasını oluşturmaktadır. Sibalom Tabiat Parkının San Jose kentine olan uzaklığı sadece 36 kilometre, Panay Adası'nın idari merkezi olan Iloilo kentine ise 140 km. uzaklıkta yer almaktadır. Yoğun tropikal ormanları dışında parkın en önemli özelliği bölgenin içme suyu ve sulama suyu ihtiyaçlarını karşılamasıdır. Tabiat Parkının içinde çok sayıda akarsuyun başlangıç noktası ve kolları yer almaktadır. Tabiat Parkının akarsuları 5500 hektardan fazla ekili dikili arazinin sulanmasını sağlamaktadır.

Ormanlar, çalılıklar, meralar ve çayır parkın en yaygın bitki örtüsünü oluşturmaktadır. Tabiat Parkı sınırları içinde el değmemiş doğal ormanlar 672 hektarlık alan beşeri faaliyetler sonucunda değişime uğramış ormanlar ise 4223 hektarlık alan kaplamaktadır. Bir başka deyişle park alanı alçak ormanlar ve yüksek ormanlar olarak ayrılabilen yaklaşık 5000 hektarlık doğal tropikal orman barındırmaktadır. Akarsu vadilerindeki longoz ormanları parkın en ilginç doğal görüntüsünü oluşturmaktadır.

Park alanı kemirgenler, kuşlar ve memeliler bakımından çok zengindir. Tabiat Parkı sınırları içinde 76 kuş türü barınmaktadır ve bunlardan 28'i endemik kuş türleridir. Park alanı içinde çok sayıda geyik, maymun, dağ domuzu, yılan, kelebek, kurbağa, baykuş, papağan ve kertenkele türü görülür. Meraklı turistler park alanı içinde birbirinden güzel şelale, kanyon vadi, mağara, yayla ve doruk görebilirler. Park alanı özellikle dağ yürüyüşleri, piknik, alpinizm, kırsal turizm, ekolojik turizm, trekking gibi faaliyetlere çok müsait ortamlar sunmaktadır.<sup>16</sup>

<sup>14</sup> Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <http://philippine.ru/visayas.html>
- <http://www.filipinostaff.ru/>
- <https://tonkosti.ru>
- <https://www.skyscanner.ru/>
- <http://ru.knowledgr.com/>

<sup>15</sup> Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

<sup>16</sup> Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <http://philippine.ru/visayas.html>

Sibalon Tabiat Parkı sınırları içinde ve yakın çevresinde yer alan başlıca turizm çekicilikleri şunlardır: Danao gölü, Nadsadjan şelalesi, Igbaclag mağarası, Pula şelalesi, Sitio Magi, Baldan View Deck, Bato Sumpit Kayaları, Aningwan, Guiritsan şelaleleri, Igbaras Timberland, Cozalandia Inn, Strawberry Garden, Taripis dağı, Butuan şelalesi, Loboc dağı, Igcabugao mağarası, Dayhag Alanı, Sampanan şelalesi, Lagsakan şelalesi, Passi Bat mağarası, Igtalongon Public Plaza, Imbalayan Binanua-an Igbaras Resort, Erlinda's Inland Resort, Ice Station Villa Rosario, Teodoro vadisi, Bucari Pine Forest and Campsite, Hidden Mountain Resort, Pineridge Bucari Mountain Resort, Imoy şelalesi, Oyungan vadisi, Aranda's Hidden Spring, Deocampo's Inland Resort, Antique Pirinç Taraçaları, Villa Valderrama Mountain Resort, Igcoron dağı, Carangaran vadisi, Tinagong Dagat gölü, Montillano şelalesi, Mariit Eco-Park, Lambunao Public Plaza, Papa Doms Resort ve Maasin Watershed View Deck (Tablo 4).<sup>17</sup>

Tablo 4: Panay Adasında Yer Alan Başlıca Turizm Çekicilikleri

Managopaya Falls Milli Parkı	Igbiga Milli Parkı	White Beach
Nortwest Panay Peninsula Tabiat Parkı	Sibalom Tabiat Parkı	Antonla Beach
Bulabog Putian Milli Parkı	Water World Iloilo	Gigante Adası
Igbangal Marine Sanctuary	Smallville Complex	loilo Müzesi
Cata-an Cove Marine Sanctuary	Cabugao Gamay Adası	Baybay Plajı
Tambi-Tambi Marine Sanctuary	Pulupandan Adası	Museo it Akean
Bakhawan Eco-park and Research Centre	The Molo Mansion	Bantique Adası
Camina Balay nga Bato Müzesi	St Anne Parish Church	Opao Zirvesi
SM City Iloilo Alışveriş Merkezi	Nelly's Garden	Yapak Beach
Santa Monica Parish Church	St Joaquin's Church	Jaro Cathedral
Palina Greenbelt Ecopark	Punta Bunga Beach	Jawili Beach
Iloilo Museum of Contemporary Art	Sampaguita Gardens	Diniwid Beach
Tangke Saltwater Lagoon	Santa Barbara Kilisesi	Agho Adası
Museum of Philippine Economic History	Robinsons Place Roxas	Malangabat Adası
Sacred Heart of Jesus Heykeli	Bugtong Bato Şelalesi	Buruanga Beach
Central Philippine University	Sta. Monica Church Pavia	Tambisaan Beach
Ang Panubli-on Roxas City Museum	Hurom-Hurom Cold Spring	Danao Gölü
Malumpati Cold Spring	Bugang Akarsu Vadisi	Tigis Şelalesi
Culajao Mangrove Eco Park	Miag-ao Katolik Kilisesi	Hinulugan Şelalesi
San Juan Nepomuceno Church	Bulubadiangan Adası	Seco Adası
Hortus Botanicus Botanik Parkı	Bucari Pine Forest	Tulubhan Beach
Maribert Inland Resort	Rizal Monument Anıtı	Batbatan Adası
Jaime Cardinal Sin Monument	Sibalom Natural Park	Lolet's Eco Park
Baroque Churches of the Philippines	Bag-o-Sipol Island	Lahab Mağarası
Pangihan Mağarası	Nasoraan Şelalesi	Batuan Şelalesi
Maanghit Mağarası	Nagpana Şelalesi	Imoy Şelalesi
Sapsapon Mağarası	Guiobatan Mağarası	Kawa-Kawa Şelalesi
Bulwang Şelalesi	Igpasungaw Şelalesi	Nabaoy Vadisi
Ginoong Tawo Eco-Historical Park	Pula Şelalesi	Dapdap Beach
Cabas-an Cold Spring	Maestranza mağarası	Guiso Mağarası
Pandan Arboretum Park	Darangkulan şelalesi	Ignito Mağarası
Basang Cold Spring Resort	Blue Lagoon Gölü	Sicogon Adası
Katunggan It Ibajay Mangrove Ecopark	Afga Waverock Formation	Jawili Şelalesi

### 3.3. Kuzeybatı Panay Yarımadası Tabiat Parkı

Kuzeybatı Panay Yarımadası Tabiat Parkı (Nortwest Panay Peninsula Natural Park) 18 Nisan 2002'de Filipinler Başkanı Gloria Macapagal Arroyo tarafından doğal park alanı ilan edilmiş ve bugün 120 km<sup>2</sup>'lik bir alan kaplamaktadır. Park alanı içinde Nabas, Malay, Buruanga, Libertad ve Pandan belediyelerine ait

- <http://www.filipinostaff.ru/>
- <https://tonkosti.ru>
- <https://www.skyscanner.ru/>
- <http://ru.knowledgr.com/>

<sup>17</sup> Bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

topraklar yer almaktadır. Panay Adası'nın kuzeybatısında yer alan park, Aklan ve Antique eyalet sınırları içinde yer almaktadır.<sup>18</sup> Yoğun ormanlar, renkli flora - fauna ve zengin tatlı su kaynakları parkın en büyük zenginliğidir. Tabiat Parkı sınırları içindeki akarsular ve yer altı kaynakları çevredeki yerleşim alanlarında bulunan 100.000'den fazla insana içme suyu ve sulama suyu sağlamaktadır. Dünyanın en meşhur adalarından biri olan Borocay'daki tüm oteller ve turistik işletmeler de bu alandan su sağlamaktadır. Engebeli dağlık araziler, yoğun yağmur ormanları, ulaşım altyapısının gelişmemiş olması ve büyük kentlerden uzaklık tabiat parkının seyrek nüfuslu ve ıssız kalmasını sağlamıştır. Küçük kırsal yerleşmeler dışında park sınırları içinde kasaba veya kent yer almamaktadır.

Tabiat Parkının doğusunda Nabas ve Ibajay kentleri, güneyinde Pandan ve Libertad kentleri, batısında Buruanga ve Malay kentleri, kuzeybatısında ise Borocay adası ile Godofredo Ramos Havaalanı yer almaktadır. Park alanı bölgenin adeta su bölümü çizgisini oluşturarak, akarsuların farklı yönde akışlarını belirlemektedir. Bölgenin en önemli akarsuları bu park sahasından kaynağını alarak eğimli vadiler çizerek sularını okyanusa boşaltmaktadır. Nabaoy, Napaan, Toledo, Tagaroroc, Bulando, San Roque, Buruanga, Bugang ve Naurina gibi ırmaklar Panay Kuzeybatı Yarımadası Tabiat Parkından kaynaklarını ve kollarını toplamaktadırlar. Zengin flora ve fauna çeşitliliğine sahip olan Tabiat Parkının kuşkusuz en büyük zenginliği doğal tropikal ormanlarıdır. Tabiat Parkının el değmemiş yağmur ormanlarını korumak amacıyla Mart 2016'da Almanya Hükümeti tarafından başlatılan bir ekolojik proje çerçevesinde 4 milyon avro tutarında bir finansal destek sağlamıştır.

Tabiat Parkı sınırları içinde yer alan ve mutlaka görülmesi gereken yerlerin başında şunlar gelir: Malumpati Cold Spring, Naranjo Water Park, Languyon River Vadisi, Nabas Wind Farm, Greene Solutions LLC, Baluon Cold Spring Resort, Mab-o Burnu, Pandan Arboretum Park, Blue Lagoon Gölü, Basang Cold Spring Resort ve Hurom-Hurom Cold Spring Resort.<sup>19</sup>

Panay Kuzeybatı Yarımadası Tabiat Parkı üç tarafı denizlerle çevrili büyük bir yarımadaının ortasında yer aldığından dolayı 20-30 km. çapındaki bir alanda çok sayıda plaj, rekreasyon alanı, otel ve eğlence merkezi yer almaktadır.

Kuzeybatı Panay Yarımadası Tabiat Parkına yakın mesafede bulunan başlıca turizm çekicilikleri şunlardır: Villa Catalina, Toledo Beach - Bay Bay, Nabas Beach, Kitesurfing Philippines Blue Orange Ville Union Bay, Hangout Beach Resort, Casa Venicia, Happy Buddha River Retreat, Pangihan Mağarası, Palhi Resort, Den Pasar Nasog Villa, Magnificent Private Exclusive Beachfront Property, Jambo Beach Resort, Marvel's Place, Hinugtan Beach Resort, White Beach Front and Cottages, Tuburan Cove Beach Resort, Wasak-Wasak Beach, Ignito Mağarası, Sapsapon Mağarası, Pucio Point, Pucio Fish Sanctuary, Tinigbas Libertad Antique, Ucoy Beach Resort, Sun Set View Resort and Restoran, Libertad Pandan Antique, San Roque Fish Sanctuary, YCCC's Coconut Resort, Bunny's Beach Resort, Le Palme Beach Resort, Bugang Riverside Inn, Sto. Rosario Plaza, Rosepoint Beach, Pandan Beach Resort ve Terrace Bay Beach Resort.

Panay yarımadasını ziyaret eden turistler mutlaka Pangihan Mağarasını da görmelidir. Malay sınırları içinde, yer alan bu mağaralar zinciri, sekiz farklı yer altı boşluğundan oluşmaktadır. Pangihan Mağarası içindeki galerilerin toplam uzunluğu 275 metre civarındadır. Binlerce yarı ve binlerce sarkıt ve dikit ziyaretçilere görkemli bir manzara sunmaktadır. Pangihan Mağarası Filipinler Cumhuriyetinin en ünlü mağaralarının başında gelir ve içindeki karstik oluşumların yaşı 5 milyon yılı aştığından dolayı dünyanın dört bir yanından gelen speleoloji, jeomorfoloji ve jeoloji uzmanlarının ilgisini çekmektedir. Pangihan Mağarası yakınlarında yer alan Hurum-Hurum şifalı su kaynakları (Hurom-Hurom Cold Spring Resort) her yıl binlerce turist ağırlamaktadır. Özellikle yerli halk bu yer altı sularının bir çok hastalığı tedavi ettiğine inandığı için bir çok aile Hurum-Hurum'u düzenli olarak ziyaret etmektedir.

<sup>18</sup> Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

<sup>19</sup> Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <http://philippine.ru/visayas.html>
- <http://www.filipinostaff.ru/>
- <https://tonkosti.ru>
- <https://www.skyscanner.ru/>
- <http://ru.knowledgr.com/>

### 3.4. Sicogon Adası

Visayan denizinin batısında ve Panay Adası'nın kuzeydoğusunda yer alan Sicogon, çok küçük ama çok popüler ve güzel bir adacıktır. Bayas Adası'nın doğusunda, Calagnaan Adası'nın güneydoğusunda ve Gigante Adaları'nın güneybatısında yer alan Sicogon, Borocay Adası'nın rakibi olarak gösterilmektedir. Sicogon Adası'nın 100-200 metre doğusunda ondan çok daha küçük olan ıssız ve yerleşme barındırmayan Tumaguin Adası yer alır. Deniz çekilmesi durumunda Sicogon Adası'ndan yürüyerek Tumaguin Adası'na geçilebilir. Sicogon Adası, Calagnaan Adası'nın sadece 800 metre güneydoğusunda ve Canas Adası'nın da 2-3 km. güneyinde yer alır.<sup>20</sup>

İdari yönetim bakımından Iloilo eyaletindeki Carles yerleşmesinin bir parçası olan Sicogon Adası 1970'li yıllarda Filipinlerin en popüler adalarından biriydi. Fakat ülkedeki siyasi çalkantılar ve zamansız darbeler adanın popüleritesini azaltmış ve Borocay'ın yıldızının parlamasına yol açmıştır. Aslında bu şirin ve küçük ada onu ziyaret eden turistlere, beyaz kumlu uzun plajları, bütün yıl boyunca yemyeşil kalan tropikal ormanlarıyla, tertemiz okyanus sularıyla, ıssız ve huzurlu doğal ortamıyla kalabalık ve gürültülü Borocay'dan çok daha fazlasını sunmaktadır.

Haziran 2012'de Filipinli yetkililerce kabul edilen bir yasayla Sicogon Adası'nın tekrar canlanması, alt yapının modernleşmesi ve yeni turizm yatırımlarına açılması kararlaştırılmıştır. 9 Mayıs 2013 tarihinde "Sicogon Development Corporation" (SIDEKO) yönetimi altında adanın kalkınması ve uluslararası bir turizm merkezi olabilmesi için 10 milyar dolarlık bir proje onaylanmıştır. Bu çok boyutlu projede adada beş yıldızlı lüks konaklama tesislerinin inşa edilmesi, turistik gemilerin yanaşabileceği bir liman ve yabancı turistlerin havayoluyla inebilecekleri uluslararası bir havalimanının yapılması planlanmıştır. Adadaki tropikal ormanları ve su kaynaklarını koruma altına alan SIDEKO planına göre Sicogon Adası dünya çapında bir ekoturizm merkezi olarak gelişecek ve dünyanın dört bir yanından binlerce turist ağırlayacaktır.

Batı Visayas adalar grubunda yer alan Sicogon Adası'nda kent ve kasaba yerleşmesi yoktur, sadece üç küçük köy vardır. Alipata, Buaya ve San Fernando adanın üç küçük kırsal yerleşmesidir. 1160 hektarlık yüzölçümüne sahip Sicogon Adası'nda yaklaşık 6000 insan yaşamaktadır. Engebeli arazilere sahip olmayan adanın en yüksek noktasını 214 metre yüksekliğindeki Opao Tepesi oluşturmaktadır. Opao Tepesi'nden bakan bir kişi tüm adanın kıyılarını ve panoramik okyanus manzarasını görebilir. Coğrafi konum olarak Gigantes ve Concepcion takımadaları arasında yer alan Sicogon'u ziyaret eden turistler bir tekne kiralayıp bu komşu adalara gününbirlik ziyaretler düzenleyebilirler. Bayas, Canas, Isla Gigante ve Tulunaun Adaları gününbirlik ziyaretler için en uygun seçenekleri oluşturmaktadırlar.<sup>21</sup>

Tropikal siklonlar ve tayfunlar Filipin adalarının korkulu rüyasıdır. Panay Adası'nı etkileyen Haiyan Tayfunu 8 Kasım 2013 tarihinde, Sicogon Adası'nda çok büyük maddi zararlar vermiş, balıkçı limanını, havaalanını, yerleşim yerlerini, otelleri ve plajları tahrip etmiştir. Bu korkunç doğal felaket sonrasında 26 Kasım 2013 tarihinde Kanada hava kuvvetlerine ait olan uçaklarla ada halkına ilaç ve gıda yardımları sağlanmıştır. San Fernando köyü yakınında yer alan Sicogon Havaalanı şiddetli tayfundan sonra tekrar onarılmış ve 2018 yılından beri tekrar faaliyet göstermektedir. Bugün Sicogon Havaalanı ile başkent Manila arasında direkt uçuşların bulunması adaya gelen yabancı turistler için büyük bir avantaj sağlamaktadır. Panay adasının kuzeydoğu kıyılarında yer alan Estancia limanı ile Sicogon Adası arasında, her gün birer kez olmak üzere feribot seferleri yapılmaktadır. Panay Adası ile Sicogon Adası arasındaki bu feribot seferleri yaklaşık 45 dakika sürmektedir. Özetle, Sicogon Adası'na gelecek yabancı turistler için havayolu ulaşımı ve deniz ulaşımı dışında başka bir ulaşım seçeneği yoktur.

<sup>20</sup> Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

<sup>21</sup> Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.ayalaland.com.ph/estates/sicogon-island/>
- <https://www.sicogonisland.com.ph/>
- <http://www.huniresorts.com/hunisicogon/>
- <http://philippine.ru/visayas.html>
- <http://www.filipinostaff.ru/>
- <https://tonkosti.ru>
- <https://www.skyscanner.ru/>
- <http://ru.knowledgr.com/>



Sicogon Adası'nın en popüler plajı kuşkusuz 3500 metre uzunluğundaki Buaya Beach'tir. Palmiye ağaçları ile çevrili uzun beyaz kumsallar ve masmavi okyanus suları gelen yabancı turistleri derinden etkilemektedir. Buaya Beach'in orta kısımlarında "Nipa" adı verilen ve yerel mimariyi yansıtan küçük ve ucuz bungalow benzeri konaklama tesisleri yer almaktadır. Ekonomik tatil arayanlar için veya adada 2-3 geceleme yapacaklar için bu ucuz bungalovlar uygun bir tercih olabilir. Dalgıçlık yapmak isteyenler Sicogon Adası ile adeta bitişik mesafede olan Tumaguin adasına gidebilirler. Meraklı dalgıçlar Tumaguin Adası'nın kayalık kıyılarında yüzlerce balık türü görebilirler.

Sicogon Adası'nın kuzeybatısında ünlü Dapdap plajı yer almaktadır. Panay Adası'nın Estancia limanından feribot seferleri ile Sicogon Adasına gelen turistler ilk önce Dapdap plajını görecekler ve yaklaşık 1 km. uzunluğundaki kumsaldan etkileneceklerdir. Sicogon Adası'nın doğu ve güney kesimleri insansız bakir doğal alanlardan oluştuğundan bu bölgelere pek turist gelmez.

Filipinlerin en ünlü adası unvanını Borocay'a kaptıran Sicogon Adası eski şöhretini ve görkemli turizm başarılarını yeniden yakalamak istemektedir. Panay'ın gölgesinde kalan bu küçük ada, Filipinlerin en kapsamlı ekolojik turizm projelerinden birini 2013 yılında başlatmıştır. Ekolojik ortamı ve çevresel değerleri korumak, yerel halkla işbirliği ve betonlaşmamış mutlu bir ada oluşturmak bu turizm projesinin başlıca hedeflerini oluşturmaktadır. Bu küçük adanın bu hedeflere ulaşış ulaşmadığını zaman denilen sihirli kavram elbette gösterecektir.

Opa Dağı'na tırmanmak, komşu adalara tekne gezileri düzenlemek, yerel halkın kültürünü ve gelenek-göreneklerini incelemek, ada içinde trekking yapmak, lezzetli deniz ürünlerini denemek adada yapılacak rekreasyon faaliyetlerinin başında gelir. Temizlik, konfor ve panoramik görüntü konusunda dünyanın en iyi otelleri ile yarışabilecek olan Balay Kogon Oteli ve Hini Resort Oteli Sicogon Adası'nın en prestijli konaklama tesisleridir.<sup>22</sup>

Balay çiftleri ve romantik sessiz tatil arayanlar için Sicogon Adası tam aradıkları tropikal cennettir. Adada lüks restoranlar, gürültülü barlar ve heyecan verici gece hayatı yoktur. Sicogon Adası gezginler ve macera arayanlar için kıvrımlı uzun kumsallar, tropikal yeşillikler, tertemiz lagün gölleri, bakir mangrov ormanları, güler yüzlü ve misafirperver yerli halk, zengin ve renkli deniz altı yaşamı, gizli koylar, en önemlisi de çeşitli doğa odaklı aktiviteler sunmaktadır. Doğayla baş başa kalmak isteyenler, tropikal ormanlar ve okyanus sularıyla bütünleşmek isteyenler için bu gizemli ada unutulmaz yaşantılar ve ilginç fırsatlar sunmaktadır.

### 3.5. Butang Vadisi ve Jawili Şelaleleri

Panay Adası'nın güneybatısında Antike eyaleti sınırları içinde yer alan Butang Irmağı tekne gezileri için adanın en uygun akarsularından biridir. Güzel doğal görünümlere sahip olan Butang Vadisi palmiye ağaçları, Hindistan cevizi ağaçları, meyve bahçeleri ve vahşi yaşam alanlarıyla turistlerin ilgisini çekmektedir. Akarsuyun kaynak bölgesinde yer alan yeraltı su kaynağı yerli halk sıcak günlerde piknik ve serinleme alanı olarak tercih edilmektedir. Butang vadisi boyunca belirli bir ücret karşılığı yapılan tekne turları hem yörenin geleneklerini, kültürünü ve ekonomik faaliyetlerini tanıma açısından hem de bölgenin doğal güzelliklerini keşfetme açısından büyük yarar sağlamaktadır. Butang vadisini ziyaret eden turistlerin bu bölgede yer alan ve pirinç taraçalarından oluşan "Antique Rice Terraces"ı, görkemli Imoy şelalelerini, Igbaclag Mağarası'nı, Nadsadjan Şelalelerini ve Igcoron Dağı'nı mutlaka ziyaret etmeleri gerekir. Deniz tutkunları ise yakın çevrede yer alan Amihan Resort, Jen En Jun Beach Resort, La Parola Orchids Beach Resort ve Hidden Beach Resort plajlarından birini tercih edebilirler.

Panay Adası'nın kuzeybatısında Aklan eyaleti sınırları içinde yer alan ünlü Jawili Şelaleleri adanın en ilginç doğal oluşumlarının başında gelir. Tangalan kasabasının batısında yer alan Jawili Şelaleleri çok geniş alana yayılmış olup, çok sayıda şelaleyi, turistik tesisi ve piknik alanını kapsamaktadır. Kristal temizliğindeki serin ırmak suları şelale bölgesinde çok sayıda basamak, çok sayıda küçük şelale ve birkaç doğal havuz oluşturmaktadır. Tropikal ormanlarla çevrili ve müthiş bir görünüme sahip olan şelaleler Panay Adası'nın en ilginç doğal çekiciliklerinin başında gelir.

<sup>22</sup> Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.ayalaland.com.ph/estates/sicogon-island/>
- <https://www.sicogonisland.com.ph/>
- <http://www.huniresorts.com/hunisicogon/>
- <http://philippine.ru/visayas.html>
- <http://www.filipinostaff.ru/>
- <https://tonkosti.ru>
- <https://www.skyscanner.ru/>
- <http://ru.knowledgr.com/>

Jawili Şelalelerini ziyaret eden turistlerin bu bölgede yer alan ve ilginç deniz aşınım şekillerinden oluşan “Afga Waverock Formation” alanını, Baybay Plajını, Tangalan vadisini, St. John Nepomucene Parish Katolik Kilisesini ve meşhur Jawili Plajlarını görmeleri gerekir. Ayrıca yine bu bölgede yer alan ve yoğun tropikal ormanlarından oluşan “Katunggan It Ibajay Eco-Park” sahası ile deniz kıyısındaki mangrov ormanlarından oluşan “Katunggan It Ibajay Mangrove Ecopark” alanı da mutlaka ziyaret etmelidir. Deniz kıyılarına ilgi duyan ve plaj tatili tutkunları ise Jawili sahillerinde yer alan Devora Beach Resort, Ecologico Beach Resort, Green Meadows Beach Resort, Wassenaar Beach Resort veya Marianing Beach Resort plajlarından birini tercih edebilirler. Jawili şelalelerini ziyaret eden turistler bu bölgeye en yakın konaklama tesisi olan Jawili Falls Resort, The Wave Beach Resort veya Bangalow Palms Resort otellerinden birinde ekonomik fiyatla konaklama yapabilirler.<sup>23</sup> Uygun iklim özelliklerinden dolayı Jawili Sahilleri 365 gün boyunca yerli ve yabancı turist ağırlamaya müsait durumdadır.

#### 4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Borocay’ın gölgesinde kalan Panay, Filipinlerin en çok ziyaret edilen adalarından birisi olmadığı gibi ülkenin en popüler turizm merkezlerinden biri de değildir. Kalabalık Borocay sahillerinden bunalanlar, Sicogon Adası’ndaki otelleri pahalı bulanlar genelde Panay Adası’nı alternatif turistik mekân olarak görmektedirler. Bu nedenle Borocay Adası’na 3-4 kilometre mesafede bulunan Caticlan - Buruanga – Libertad – Pandan Bölgesi Panay’ın yeni parlayan tatil yıldızı olarak büyümesini ve gelişmesini sürdürmektedir. Aslında büyük yüzölçümüne, çok sayıda kent yerleşmesine, çok sayıda doğa koruma alanı ve turizm çekiciliğine, ayrıca çok sayıda turistik tesise ve otele sahip olmasına rağmen Panay’ın turizm sektöründe istediği başarıyı yakalayamadığı söylenebilir.<sup>24</sup>

Panay Adası sınırları içinde 150’den fazla otel ve konaklama tesisi vardır ama bunlardan sadece 20-25’i yüksek kalitede lüks otel sınıfında yer almaktadır. Ada genelinde birtakım bölgesel altyapı sorunlarının devam etmesi, bazı yörelerde ulaşım aksamalarının ve trafik sorunlarının görülmesi, kimi bölgelerde ise kısıtlı elektrik ve internet bağlantıları, bazı bölgelerde yetersiz sağlık ve banka hizmetleri, ayrıca ada genelinde yetersiz lüks konaklama tesisi yetersizliği, Panay Adası’nda turizm gelişimini olumsuz etkileyen en önemli etkenlerdir. Fakat tüm bu sorunlara ve olumsuzluklara rağmen adanın bazı olumlu turizm yanları da vardır. Bu avantajlar adanın gelecekte çok ilgi gören bir merkez olmasına katkı sağlayacak zenginliklerdendir.

Turizm coğrafyası penceresinden bakıldığında Panay adasının beş temel olumlu özelliği vardır:

- ✓ Ada sınırları içinde çok sayıda ecopark, mangrov ormanı, akarsu vadisi, tabiat parkı ve doğa koruma bölgesinin olması.
- ✓ Ada sınırları içinde mağara, lagün, falez, plaj, şifalı su kaynağı, mercan resifi, şelale gibi çok sayıda ilginç doğal oluşumların yer alması.
- ✓ Panay Adası’nın hem ilginç jeomorfolojik ve hidrografik oluşumları hem endemik bitki ve hayvan türleri hem de zengin tarihsel-kültürel mirasıyla Panay Adası’nın turistler ve bilim uzmanlarının dikkatini çekiyor oluşu.
- ✓ Negros, Mindoro, Guimaras, Bantayan ve Tablas gibi adalara yakın mesafede bulunması ve bu adalarla feribot bağlantılarının olması.

<sup>23</sup> Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <http://philippine.ru/visayas.html>
- <http://www.filipinostaff.ru/>
- <https://tonkosti.ru>
- <https://www.skyscanner.ru/>
- <http://ru.knowledgr.com/>

<sup>24</sup> Filipin adalarının turizm potansiyeli ile ilgili bakınız:

- Shah K. Gupta V. Edited by Charlotte Boyd. (2000) “Tourism, the Poor and Other Stakeholders: Experience in Asia”, Overseas Development Institute, Fair Trade in Tourism Project, University of North London, University of North London, UK, Printed by Russell Press Ltd, Nottingham, NG6 0BT, April.
- Thompson B. S. Clubbe C. P. Primavera J. H. (2014). “Locally Assessing The Economic Viability Of Blue Carbon: A Case Study From Panay Island, The Philippines”, **Ecosystem Services**, Volume 8, June, Pages 128-140
- Manalo J. J. P. (2017). Relevance Of Sustainable Tourism In The Philippines: Case Of Borocay Island And Puerto Princesa City, International Journal of Information Research and Review, Vol. 04, Issue, 01, pp.3558-3562, January.
- Manuela W. S. (2015). The Impact of Government Failure on Tourism in The Philippines, **Transport Policy**, Volume 43, October 2015, Pages 11-22
- Krstev, V. (2014). Geografiya na Turizma, İzdatelstvo “Nauka i İkonomika”, İkonomiçeski Universitet, Varna.
- Colleen, A. S., “Philippines in Pictures”, Manila, Library of Congress Cataloging, Cilt 1, 1967.

- ✓ Ada sınırları içinde kırsal turizm, deniz turizmi, ekoturizm, çiftlik turizmi, mağara turizmi, sualtı dalgıç turizmi, botanik turizmi, yayla turizmi, inanç turizmi gibi farklı turizm tiplerinin aynı anda görülmesi; ayrıca yamaç paraşütü, yaban hayatı gözlemciliği, deniz sörfü, bisiklet turları, kampçılık, doğa yürüyüşü (trekking), dağ tırmanışı, tatlı su balıkçılığı ve sportif dalgıçlık gibi rekreasyon faaliyetlerinin yaygın olması.

#### KAYNAKÇA

- Atalay, İ., *Resimli ve Haritalı Dünya Coğrafyası*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 2001.
- Atalay, İ., *Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*. İzmir: META Basım, 2007.
- Atasoy, E., *Demografi Yazıları*. Bursa: MKM Yayınları, 2010.
- Atasoy, E., *Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 2010.
- Atasoy, E., “Muslim Communities in the Philippines from the Perspective of Political Geography and Etnogeography”. *Journal of History Culture and Art Research*, Vol. 7, No. 2, June, 2018.
- Bayar, S., *Filipinler Ülke Raporu*, T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Merkezi, Ankara, 2011.
- Colleen, A. S., “Philippines in Pictures”, Manila, Library of Congress Cataloging, Cilt 1, 1967.
- Düzyol, T., *Filipinler*, Ermağan, İsmail (Editör), “Dünya Siyasetinde Doğu Asya, Nobel Yayınları, 2016.
- Georgiev, P., “Filipinite i Evraziyskata Dıga na Nestabilnost, Spisanie Geopolitika”, Broy 6, Sofya, 2005.
- Kristev, V., “Geopolitika i Geostrategiya na Turizma, İzdatelstvo Nauka i İkonomika”, İkonomiçeski Universitet, Varna, 2016.
- Kristev, V., “Geografiya na Turizma, İzdatelstvo Nauka i İkonomika”, İkonomiçeski Universitet, Varna, 2014.
- Lakost, İ., *Geopolitiçeski Reçnik na Sveta*, Izdatelska Kašta Trud, Sofiya, 2005.
- Lavrov, S. B. & Kaledin, N. V., *Ekonomiçeskaya, Sotsialnaya i Polititiçeskaya Geografiya Mira*. Regioni i Strani, İzdatelstvo Gardariki, Moskova, 2003
- Lopez, M. L., *A Handbook of Philippine Folklore*, Quezon City, The University of the Philippines Press, 2006.
- Lukanov, A., Bojinov, N., Dimitrov, S., “Stranite v Sveta 2005-2006”, İzdatelstvo Gloriya Palas, Sofya, 2005.
- Manalo J. J. P., “Relevance Of Sustainable Tourism In The Philippines: Case Of Boracay Island And Puerto Princessa City”, *International Journal of Information Research and Review*, Vol. 04, Issue, 01, 2017, pp.3558-3562, January.
- Manuela W. S., “The Impact of Government Failure on Tourism in The Philippines”, *Transport Policy*, Volume 43, October 2015, Pages 11-22
- Özey, R., *Asya Coğrafyası*. İstanbul: Aktif Yayınları, 2008.
- Özgüç, N., *Turizm Coğrafyası. Özellikler ve Bölgeler*. İstanbul: Çantay Kitabevi, 2011.
- Santos, R. B. Tomeldan M. V. (2009). Case-Based Study of Three Tourism Dependent Islands in the Philippines The Cases of Boracay Island, Aklan; Puerto Galera, Oriental Mindoro; & Coron, Palawan in the Philippines, *A Journal of Architecture, Landscape Architecture and the Designed Environment University of the Philippines College of Architecture*, Issue No: 3, Philippines.
- Shah K. Gupta V. Edited by Charlotte Boyd. (2000) “Tourism, the Poor and Other Stakeholders: Experience in Asia”, Overseas Development Institute, Fair Trade in Tourism Project, University of North London, University of North London, UK, Printed by Russell Press Ltd, Nottingham, NG6 0BT, April.

Thompson B. S. Clubbe C. P. Primavera J. H. (2014). "Locally Assessing The Economic Viability Of Blue Carbon: A Case Study From Panay Island, The Philippines", Ecosystem Services, Volume 8, June, Pages 128-14

### **Elektronik Kaynaklar**

<http://philippine.ru/visayas.html>

<http://www.filipinostaff.ru/>

<https://www.worldmeteo.info/en/asia/philippines/>

<https://tonkosti.ru>

<https://www.skyscanner.ru/>

<http://ru.knowledgr.com/>

<https://www.ayalaland.com.ph/estates/sicogon-island/>

<https://www.sicogonisland.com.ph/>

<http://www.balaykogon.com/>

<http://www.huniresorts.com/hunisicogon/>

<https://www.agoda.com/tr>

<https://www.hotelplanner.com/>

<https://www.booking.com/>

<https://www.trivago.com/>

<https://www.tripadvisor.com/>

<https://www.expedia.co.uk/>

<https://www.openstreetmap.org/>

<https://www.google.com/maps>

<https://mapcarta.com/>

<http://www.mappery.com/>

<https://www.tripadvisor.com.tr/>

<http://mybeautifuliloilo.blogspot.com/>

[guidetothephilippines.ph](http://guidetothephilippines.ph)